

ESIMESEL NÕUKOGUDE AASTAL

5.—8. veebruarini 1941. a. peeti Tallinnas Eestimaa Kommunistliku (bolševike) Partei IV (esimene legaalne) kongress. Kongressist võtsid osa 283 otsustava ja 144 nõuandva hääletõugusega delegaati.

Kongressil tehti kokkuvõtteid rahvamajanduse sotsialistliku ümberkujundamise esimesest etapist ja määrati kindlaks tööstuse arenguperspektiivid 1941. aastaks. Samuti analüüsiti vabariigi põllumajanduse seisukorda, kusjuures peeti vajalikuks jätkata tööd küla kehv- ja kesktalupoegade koondamiseks partei ümber. Kõne all olid ka töötajate olmeitingimuste parandamine, ettevõtmised hariduse vallas, parteisisese töö küsimused jne.

EK(b)P IV kongress oli suure poliitilise tähtsusega sündmus, mitte ainult Eesti parteiorganisatsioonile, vaid ka kogu vabariigi töörahvale.

Sõna on EK(b)P IV kongressi delegaadil EK(b)P Virumaa Komitee naistöö organisaatoril ja propagandaosakonna juhatajal 1941. aastast Magda KORBIL.

Septembris 1940 viidi mind Rudolf Jurtomi ettepanekul tööle EKP Virumaa Komiteesse. Töökorras asusid parteiomitee ruumid Laias tänavas, endises käsitöölise seltsi majas. Parteikomitees töötas sel ajal neli inimest: esimene sekretär Alfred Stamm, Rudolf Jurtom, arveametnik ja mina. Tööpiirkond oli aga suur — Narvast peaaegu Tapani ja Võsult Sallani. Seepärast tuli kõigil tubliski pingutada.

16. septembril 1940 oli esimene legaalne par-

teiaktiivi nõupidamine, millest võttis osa 27 kommunisti. Alfred Stamm selgitas propaganda- ja agitatsioonitöö vorme ning lähemaid ülesandeid. Partei liikmete kohustustest legaalses olukorras rääkis Rudolf Jurtom. Villem Soo, kes seisis Virumaa maareformi elluviimise eesotsas, peatus kommunistide ülesannetel seoses maareformiga.

Algul tundsi suure puudust kaadrist. Mäletan, et R. Jurtom liikus, märkmiik piibus, ja kirjutas üles nimesid, kes hakkasid silma paistma töös, et edutada neid vastutusrikkamatele kohtadele. Mitmed 1940. aastal uuele töökohale edutatud inimesed jäid sinna pikemaks ajaks. Alles mõni aeg tagasi läks pensionile riigipanga Rakvere osakonna juhataja Leonhard Kuivkaev, kes töötas sellel kohal 1940. aastast alates.

Sügisel alustasid tööd esimesed poliitkoolid. Iga kooli astuja pidi täitma ankeedi: Küsimust, millist poliitilist kirjandust on lugenud, kirjutatud peaaegu kõik, et nad on lugenud Karl Marxi «Kapitali».

Loodi uusi ühiskondlikke organisatsioone.

Oktoobris kinnitasime Uusvastaste Liidu Virumaa Komitee, kuht kuulused Rein Kivimägi, Johannes Lepasaar, Arnold Green, Jaan Jaaska ja Eduard Puuman. Novembris kinnitati spordi- ja osoviahämi komitee.

24. novembril oli koos järgmine maakondlik parteiaktiiv. Kahe kuu jooksul oli meie parteiorganisatsioon tublisti suurenenud. Aktiivi nõupidamisest võtsid osa 35 partei liiget ja 31 liikmekandidaati. Päevakorras oli NSV Liidu Ülemnõukogu valimiste ettevalmistamine ja läbiviimine.

25. novembril kinnitati Virumaa Täitevkomitee järgmises koosseisus: esimees Alfred Vald-sak, aseesimees Jaan Jaaska, sekretär Peeter Grüner, täitevkomitee liikmed Alfred Stamm, Johannes Seilenthal, Evald Konik, Alfred Laanes, Nikolai Gussev ja Villem Soo.

Detsembris jõudis lõpule ka EKP Virumaa Komitee komplekteerimine. Nüüd jäid senised tööruumid kitsaks. Seepärast kolisimegi aastavahefusel üle Laada (Komsomoli) tänavale asuvasse uutesse avaratesse ruumidesse.

Parteiorganisatsioonidele tõi suuremaid töid nõukogude maareform. Kõige enam tegi sellel alal täitevkomitee maaosakonna juhataja Villem Soo. Vaevalt oleks leidunud tollal Virumaal sobivamat ja väsimatumat maareformi elluviijat kui tema. Kuude kaupa töötas ta vähemalt 16—18 tundi ööpäevas. Tihti tuli meil mainimestele, kes tulid nõu küsima, selgitada, kes on Villem Soo ja kus ta töötab. V. Soo oli siis kahtlemata kõige populaarsem nõukogude võimu esindaja Virumaal.

28. jaanuaril 1941 tuli kokku esimene legaalne EKP Virumaa konverents. Konverentsi avades märkis Alfred Stamm, et üle 20 aasta töötas partei põranda all, enne kui ta võis legaalsena jätkata oma tööd. Pärast aruannet võttis esimesena sõna Villem Soo, kes kõneles kriitikast ja eneskriitikast. Komsomoli maakonnakomitee sekretär Boris Berzin peatus komsomolitööl ja kritiseeris neid parteiorganisatsioone, kes ei abista ega tunne huvi partei järelekasvu, kommunistlike noorte tegevuse vastu. Sõna võtsid veel seltsimehed Jaaska, Naaber, Sall, Tunnel, Reinstein ja paljud teised.

Konverents valis EKP Virumaa Komitee ja 24 delegaati EKP IV kongressile. Delegaatideks olid parteiomiteest Alfred Stamm, Rudolf Jurtom, Oskar Sall ja Magda Tunnel (Korb), komsomolikomiteest Boris Berzin, maakonna täitevkomiteest Johannes Seilenthal ja Villem Soo, siis veel prokurör Karl Ross, tsemenditehase «Punane Kunda» direktor Bernhard Tinnuri jt.

Osavõtt EKP IV kongressist, esimesest legaalsest kongressist, oli suursündmus meie kõigi elus.

Magda KORB (Tunnel)